

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ЄВРЕЇВ

Христос вищий від ангелів

1 У минулому Бог багато разів і різними способами спілкувався з нашими предками через пророків. **2** Та цими останніми днями Він говорив до нас і через Сина Свого, Якому призначив у спадок усе суще. Та й весь світ Бог створив через Сина Свого. **3** Він — це сяйво Божої слави і точна подоба сутності Божої. Все на світі тримається через могутнє Слово Сина Божого. Він дав людям очищення від гріхів і за те посів Своє місце по праву руку від Всевишнього на Небесах. **4** Він був набагато ліпший за ангелів, так само, як і ім'я, що Він успадкував, є вищим від їхніх імен.

5 Бо до кого з ангелів Бог звертався коли з такими словами:

«Ти Син Мій,
сьогодні Я став Твоїм Отцем».
Псалми 2:7

Або про кого з ангелів говорив Він таке:

«Я буду Батьком Йому,
а Він стане Моїм Сином»?
Самуїл 7:14

6 Та й знову ж таки: коли Бог приніс Свого Первістка в світ, Він сказав:

«Хай усі ангели Божі
вклоняються Йому».
Повторення Закону 32:43

7 А про ангелів Бог сказав:

«Він робить ангелів Своїх вітрами,
і слуги Його стають спалахами
вогню».
Псалми 103:4

8 Разом з тим про Сина сказано так:

«Престол Твій, Боже, то є Твій престол —
на віки вічні.
Закони праведності —
то закони Твого царства.
9 Бо праведність Ти цінував завжди
й завжди ненавидів Ти кривду.
Тож Бог, Твій Бог Тебе обдарував
великою такою благодаттю,
як більш нікого з-поміж Твоїх
побратимів».

Псалми 44:6-7

10 І ще:

«Спочатку, Господи,
Ти був заклав землі основу.
І небо — плід також Твоїх зусиль.
11 Колись настане їм кінець,
а Ти залишишся навечно;
вони геть зносяться,
немов старе вбрання.
12 Ти згорнеш їх, мов плащ,
й тоді заміниш шатами новими.
А Ти — Той Самий,
І нема кінця Твоїм рокам».

Псалми 101:25-27

13 До кого з ангелів Бог звертався з такими словами:

«Сядь по праву руку від Мене,
доки не покладу Я ворогів Твоїх
до ніг Твоїх»?
Псалми 110:1

14 Чи ангели не є духами, що служать Богу?
Чи Він не посилає їх на допомогу тим, кому
призначено здобути спасіння?

Прислухаймося до Слова Божого

2¹⁻² Через те ми мусимо уважніше
прислуховуватися до того, чого нас

навчають, щоб не збитися з путі праведного. Слово Боже, що було сказане ангелами, — підтвердилося, а непокора завжди приводила до належного покарання. ³То як же нам уникнути кари, якщо ми нехтуємо цим великим спасінням? Це спасіння першим проголосив Господь наш. І потім його підтвердили для нас ті, хто чув Господа. ⁴Бог також додав Свої докази — знамення, дива й різноманітні чудеса, дарунки Духа Святого, які Він приніс людям.

**Ісус пізнав життя земне,
щоби спасти людей**

⁵Адже не ангелам підкорив Він світ прийдешній, про який ми говоримо. ⁶Є в Святому Письмі такі слова:

- «Хто є той чоловік,
про котрого згадав ти?
Ким є цей син людський,
що в помислах твоїх?»
- ⁷ Зробив його Ти нижчим лиш на дрібку,
ніж ангели.
Його Ти наділив і славою, і честю.
- ⁸ Ти все поклав йому до ніг».

Псалми 8:5-7

Відавши йому владу над світом, Бог не лишив нічого такого, що не підкорялося б чоловіку. Однак ми й нині ще не бачимо, щоб усе підкорялося йому. ⁹Але ми бачимо Ісуса, який лиш ненадовго був поставлений нижче за ангелів. Ми бачимо Його, увінчаного славою і честю — через Його мученицьку смерть. З Божої милості Ісус прийняв смерть за всіх людей.

¹⁰Усе в світі існує від Бога й через Бога. І славою Своєю Він прагне поділитися з дітьми Своїми. Йому було необхідно обрати Одного, Який веде нас до спасіння. Йому Бог дав досконалість через страждання. ¹¹Цей Обранець дав людям святість. І всі, хто здобув святість, одержали її від Божого Обранця. Через те й не соромиться Ісус назвати їх своїми братами. ¹²Він каже:

- «Я назву Твоє Ім'я Своїм братам,
Я вознесу хвалу Тобі перед громадою».
- Псалми 21:23*

¹³І ще Він каже:

- «Вірою Своєю звернусь Я до Бога».
- Ісаїя 8:17*

І ще таке:

- «Ось Я,
І зі Мною діти,
яких Бог доручив Мені».

Ісаїя 8:17

¹⁴Ці діти — то люди, що існують у плоті й крові. Через те Ісус і розділив їхню долю, і сам пізнав життя у плоті й крові. Він зробив це для того, щоб смертю Своєю подолати того, хто наділений владою смерті, — диявола. ¹⁵Так Ісус зміг принести звільнення тим, хто все життя терпів рабство через страх смерті. ¹⁶Бо ж очевидно, що не ангели то були, кому Він допомагав. Ні, то Авраамові діти¹. ¹⁷Тому й Він мусив у всьому бути таким самим, як брати Його, щоб стати милосердним і сповненим віри первосвященником на службі Божій, щоб спокутувати гріхи людські. ¹⁸Оскільки Сам Він здолав спокуси й зазнав страждань, то й іншим — хто зараз бореться зі спокусами — Він може допомогти.

Ісус вищий від Мойсея

ЗОтож, брати святі, покликані Богом, звернімо думки свої до Ісуса, посланця Божого й Первосвященника нашої віри. ²Він був вірний Тому, Хто призначив Його, так само, як вірний був і Мойсей у всьому домі Божому. ³Бо Ісус гідний більшої шани, ніж Мойсей. Адже будівничий здобуде більше шани, ніж зведений ним будинок. ⁴Кожен будинок кимось збудований, а Бог же збудував усе.

⁵Мойсей був вірним слугою в домі Божому². Він сказав людям те, що мусило потім бути мовлене Богом. ⁶А Христос — вірний Син, Він править домом Божим, і ми — той дім, якщо зможемо зберегти мужність і певність у надії своїй. Адже як сказав Дух Святий:

- ⁷⁻¹⁰ «Сьогодні, як почувте ви голос Божий,
не зачиняйте перед ним свої серця,
як то було, коли повстали проти
Бога,
як і тоді, коли Його в пустелі
ви перевіряли,

¹Авраам праотець народу ізраїльського.

²Вірш 2 Див. Числа 12:7.

коли батьки ваші перевіряли Мене і
Моє терпіння.
І сорок років бачили вони
Мої могутні справи.
Цим покоління те розгнівало Мене, і Я
сказав:

«Вони завжди лихі в своїх думках.
Мої путі для них завжди закриті».

¹¹ Так Я у гніві присягнув:
«Їм не ввійти ніколи до Мого спочинку».
Псалми 94:7-11

¹²Пильуйте, брати мої, щоб ніхто з вас
не мав зла і зневіри в серці, щоб ніхто не
відвернувся від живого Бога. ¹³Ліпше
підтримуйте повсякденно одне одного, аж
доки не скінчиться сьогоднішня. Пильуйте,
щоб серця ваші не затялися в гріху та олжі.
¹⁴Наша доля невід'ємна від долі Христа,
якщо тільки всі ми збережемо до кінця ту
віру, що мали на самому початку. ¹⁵Адже
сказано в Святому Письмі:

«Сьогодні, як почувте ви голос Божий,
не зачиняйте перед ним свої серця,
як то було, коли повстали
проти Бога».

Псалми 94: 7-8

¹⁶Про кого йдеться тут? Хто чув голос
Божий, але повстав проти Бога? Чи не ті це
були, кого Мойсей виводив з Єгипту? ¹⁷На
кого Бог гнівався протягом сорока років?
Чи не на тих грішників, чії тіла впали
мертві в пустелі? ¹⁸Кому Бог поклявся, що
вони ніколи не ввійдуть у світ Його
спочинку? Чи не тим, хто став непокірним
Йому?

¹⁹Тож ми бачимо, що вони не могли
ввійти в Царство Небесне через те, що вони
втратили віру.

Будемо прагнути ввійти у світ Його спочинку

4Оскільки в силі лишається обітниця Божа
про вхід до Його спочинку, пильнуймо,
аби з жодним із вас не сталося таке, що він
не зможе туди ввійти. ²Бо ж ми так само,
як і люди Ізраїлю, одержали Благовість. Та
попущання, яке вони почули, не стало їм у
пригоді. Почувши його, вони не сприйняли
його з вірою. ³Ми, ті хто вірує, ввійдемо у
світ Його спочинку. Адже Бог сказав:

«Так Я у гніві присягнув:
Їм не ввійти ніколи у світ Мого
спочинку».

Псалми 94:11

А Його ж справа від сотворення світу була
завершена. ⁴Адже є в Святому Письмі такі
Його слова про сьогоднішній день: «А на сьогоднішній
день Бог відпочивав від усієї Своєї праці».
⁵І також слова, вже згадані:

«Їм не ввійти ніколи у світ Мого
спочинку».

⁶Отак воно і є, що хтось ввійде, а ті, кому
раніше було послано Благовість, не ввій-
шли — через непослух. ⁷Бог знову при-
значає день: «Сьогодні». Через багато років
Він сказав про цей день Давидовими¹ уста-
ми. Ці слова ми вже згадували:

«Сьогодні, як почувте ви голос Божий,
не зачиняйте перед ним свої серця».

Псалми 94:7

⁸Бо якби Ісус² привів їх тоді до спочинку,
Бог не мав би потреби пізніше говорити про
інший призначений день. ⁹Отже, й зараз
лишається ще спочинок сьомого дня для
людей Божих. ¹⁰Бо кожен, хто ввійде в світ
спочинку Божого, відпочине від своїх
трудів так само, як і Бог відпочиває від
Своєї праці. ¹¹Тож за будь-яку ціну давайте
прагнути ввійти в той спочинок. І щоб ніхто
не наслідував той приклад непослуху.

¹²Бо Слово Боже — живе й потужне.
Воно гостріше, ніж будь-який двосічний
меч. Воно здатне відтинати душу від духу,
воно проникає аж до суглобів, аж до мозку
кісток. Воно судить найпотаємніші помисли
й наміри. ¹³І немає створіння, яке могло б
сховатися від нього. Все на світі відкрите й
оголене перед Його очима. І Йому ми
звітуватимемо.

Ісус — наш первосвященик

¹⁴У нас є первосвященик. Тепер Він пішов
на Небо. Це Ісус, Син Божий. Тож давайте
міцно триматися своєї віри. ¹⁵У нас є
первосвященик. Він не той, хто не здатен
співчувати слабкостям. Навпаки, Він той,

¹Давид — ізраїльський цар, що жив близько 1000-го року
до н.е.

²Ісус — йдеться про Ісуса Навина — Мойсеєвого
помічника й учня.

хто пройшов через усі випробування, через які й нам доводиться йти. І жодного разу Він не згрішив. ¹⁶Тож рушаймо впевнено до престолу благодаті, щоб здобути милість і знайти підтримку в тяжкі часи нашої скрути.

Обраний Богом

5Кожного первосвященника обирають з-поміж людей. І призначення його — допомогти людям в тому, що вони мають робити для Бога, нести Йому дари й жертви за гріхи свої. ²Так, первосвященик може бути лагідний з темними людьми й тими, хто помиляється. (Бо й сам він має слабкості. ³Через це й сам він мусить офірувати за власні свої гріхи — так само, як і за всіх інших людей). ⁴І ніхто не може сам собі надати цю велику честь — бути первосвящеником. Він має бути покликаний Богом, як то було з Аароном¹. ⁵Так само й Христос не Сам Собі привласнив цю славу — стати первосвящеником. То Бог зробив це, сказавши Йому:

«Ти Син Мій,
сьогодні Я став Твоім Отцем».

Псалми 1:7

⁶Те ж говориться і в іншому місці Святого Письма:

«Священик Ти навіки,
як той Мелхіседек»².

Псалми 109:4

⁷Під час Свого земного життя Ісус звертав Свої молитви й благання з голосінням великим та слізьми до Того, Хто міг врятувати Його від смерті. Він був відомий своєю побожною шаною Всевишнього, і тому Бог відгукнувся на Його прохання. ⁸І хоч Він був Сином Божим, але опановував покору через страждання. ⁹А вдосконалившись, Він став джерелом вічного спасіння для тих, хто слухняний Йому. ¹⁰Тож Бог проголосив Його первосвящеником за чином Мелхіседеким.

¹¹Можна багато говорити про це, але не просто пояснити вам, бо ви стали

¹Аарон — перший первосвященик народу ізраїльського, старший брат пророка й законодавця Мойсея.

²Мелхіседек — Див. Буття 14:17-24.

ледачими слухачами. ¹²Вам би вже слід самим стати вчителями, а ви все потребуєте когось такого, хто навчив би вас найпростіших азів Божого вчення. Ви потребуєте молока, а не твердої їжі! ¹³А той, хто живе на молоці, нічого не знає про справжнє вчення, бо він усе ще є немовлям. ¹⁴А тверда їжа — то для тих, хто зрілий. Їхнє розуміння навчене досвідом — розрізняти правду і кривду.

Покладаймося на Бога

6¹⁻²Ось чому обилишмо найпростіші ази вчення про Христа й перейдемо до науки, що допомагає нам досягти зрілості. Не будемо знову повертатися до основоположних питань про каяття в гріховних вчинках, про віру в Бога, вчення про хрещення й рукопокладання, про воскресіння з мертвих і Вищий Суд. ³Зробимо й це, якщо Бог дозволить нам.

⁴⁻⁶Бо якщо один раз на людей зійшло світло, якщо вони отримали дарунок Божий, якщо пролився на них Дух Святий, якщо торкнулася їх правда Слова Божого і скуштували вони великої сили майбутнього Божого світу, і після всього цього відвернулися від Христа, їм неможливо буде повернутися до каяття, оскільки вони — собі ж на шкоду — знову розпинають Сина Божого й виставляють Його перед людьми на глум.

⁷Земля, напоєна частими дощами, які падають на неї, родить врожай для того, хто обробляє її. Вона благословенна Богом. ⁸Та якщо на тій землі ростуть лиш терни та чортополох, — вона негідна, їй загрожує прокляття й кара вогнем.

⁹Але хоч ми й говоримо так, дорогі друзі, ми передбачаємо для вас краще, впевнені в тому, що ви здобудете спасіння. ¹⁰Адже Бог не настільки несправедливий, щоб забути про все, що ви зробили, і про вияви вашої любові до Нього. Він бачить цю любов у тій допомозі, що ви надавали й надаєте всім людям Божим. ¹¹А наше прагнення в тому, щоб кожен був однаково сумлінним — до кінця. І щоб завдяки цьому сумлінню збулися ваші сподівання. ¹²Ми хочемо, щоб ви не були ледачими, а навпаки — щоб у всьому наслідували тих, хто вірою і терпінням успадковує Божу Обітницю.

¹³Обітницю Бог дав Аврааму. І оскільки не було нікого більшого, ніж Він, щоб поклястися Його іменем, Бог поклявся Авраамові Сам Собою. ¹⁴Він сказав: «Велелюбно благословляю тебе. Дам тобі багато-багато нащадків»¹. ¹⁵Тож після терплячого чекання Авраам одержав те, що Бог обіцяв йому.

¹⁶Звісно, коли люди клянуться, вони клянуться кимось більшим, ніж вони самі. Клятва стає підтвердженням істинності сказаного й кладе край суперечці. ¹⁷Оскільки Бог хотів показати спадкоємцям Обітниці непохитність Свого наміру, Він і приніс цю клятву. ¹⁸Дві речі непохитні: Бог не може брехати, коли він щось обіцяє, і Бог не може порушити даної клятви. І в цьому велика підтримка і сила для нас — для тих, хто прийшов до Нього заради безпеки, надії, запропонованої нам. ¹⁹Ця надія — мов якір для душі, міцний і безпечний. Він проникає до самої святая святих, за завісу. ²⁰Туди Ісус увійшов від нашого імені — як предтеча. Він назавжди став нашим первосвященником за чином Мелхіседєковим.

Мелхіседєк — прообраз Христа

7 Той Мелхіседєк був царем Салемським і священником Всевишнього Бога. Мелхіседєк зустрів Авраама, коли той повертався після перемоги над царями². Мелхіседєк благословив Авраама. ²І Авраам віддав йому десяту частину всієї своєї здобичі. Ім'я Мелхіседєк означає, по-перше, «цар праведності»; а також він був царем Салемським, що означає «цар миру». ³Немає ніяких свідчень про Мелхіседєкових батька, матір, родовід, про початок і кінець його життя. Подібно Синові Божому, він лишається первосвященником назавжди.

⁴Тож ви бачите, який то великий був чоловік! Навіть Авраам, патріарх, віддав йому десятину здобичі. ⁵І всім нащадкам Левія³, що ставали священниками, вказано Законом Мойсеєвим брати десятину з людей, тобто з братів своїх — дарма, що вони також нащадки Авраамові⁴. ⁶Мелхіседєк не походив від Левія, але він узяв

десятину з Авраама і благословив того, хто мав обітницю Божі. ⁷Та немає сумнівів у тому, що завжди нижчий одержує благословення від вищого. ⁸З одного боку, десятину отримують нащадки Левія, тобто смертні люди. А з іншого боку — це Мелхіседєк, про кого проголошено, що він живе. ⁹Можна навіть сказати, що Левій, який отримує десятину, сплатив десятину ж Мелхіседєку. ¹⁰Бо Левій був плоттю Авраамовою, коли Мелхіседєк зустрів його.

Христос — вічний священник

¹¹Але якщо досконалість можна було досягти завдяки священництву левитів (на підставі чого Закон був даний людям), то навіщо ж тоді з'являтися ще одному верховному священнику — та ще й не такому, як Аарон, а такому, як Мелхіседєк? ¹²Адже коли змінюється священництво, то мусить змінюватися й Закон. ¹³Той, про Кого все це сказано, належав до іншого роду. З цього роду ніхто ще не служив при жертovníку. ¹⁴Адже добре відомо, що наш Господь походив з роду Юдиного, а говорячи про це коліно, Мойсей не сказав нічого про священників.

Христос — священник, подібний до Мелхіседєка

¹⁵І це стає ще очевидніше, коли з'являється інший священник, подібний до Мелхіседєка. ¹⁶Бо Йому дається цей сан не за людськими законами. Його зроблено священником на основі сили незнищеного життя. ¹⁷Адже ось що сказано про Нього в Святому Письмі:

«Священник Ти навіки,
як той Мелхіседєк».

Псалми 109:4

¹⁸Тож скасовується старий Закон, бо він виявився немічним і безкорисним. ¹⁹Бо Закон не міг зробити нічого досконалим. А нині нам даровано нову надію, котра наближає нас до Бога.

²⁰Важливо також і те, що настановлення Ісуса священником не сталося без Божої клятви (коли священниками стають інші, це відбувається без клятви). ²¹А настановлюючи Ісуса, Бог поклявся:

¹Велелюбно ... нащадків Буття 22:17.

²Вірш 1 Див. Буття 14:17-24.

³Левій один із синів патріарха Якова.

⁴Вірш 5 Див. Числа 18:21.

«Господь поклявся,
І клятви не відмінить:
«Священик Ти навіки».

Псалми 109:4

²²Це також показує, що Ісус є запорукою кращої заповіді¹.

²³Крім того, смерть не давала священикам виконувати свої обов'язки. Через те священиків було так багато. ²⁴А оскільки Ісус живе вічно, то служитиме як священик вічно. ²⁵Ось чому Він здатний вічно спасати тих, хто через Нього наблизиться до Бога. Адже він завжди живий, щоб заступатися за них.

²⁶Отже, Ісус — то якраз такий первосвященик, якого ми потребуємо. Він святий, бездоганий, цнотливий, вільний від впливу грішників і вищий від небес. ²⁷Йому не треба щодня приносити жертви, як то роблять ті первосвященики — спершу на спокуту своїх власних гріхів, а потім — гріхів інших людей. Він зробив це раз — і за всіх, коли пожертвував Собою. ²⁸Бо Закон призначає первосвящениками немічних людей, а клятва Бога, що прийшла після Закону, призначила первосвящеником Сина, створеного досконалим навіки.

Наш первосвященик

8Ми говоримо ось про що: ми маємо Первосвященика, що сидить по праву руку від престолу Величі на Небесах. ²Цей первосвященик служить у Найсвятішому Місці. То є справжнє місце поклоніння, створене не людиною, а Господом. ³Кожному первосвященику належить приносити дари й жертви, отже, це було необхідно, щоб наш первосвященик мав що принести. ⁴Якби Він був на землі, то не був би священиком, оскільки існували вже інші, хто приносив дари згідно з Законом. ⁵Ті відправи, що вони чинять, то лиш подоба, тинь небесного. Так само Бог застерігав Мойсея, коли той збирався зводити молитовний намет. Бог сказав: «Гляди, зроби все згідно з тим зразком, що був тобі показаний на горі»².

¹заповідь Божою заповіддю юдеям, Його договором з ними був Мойсеїв Закон.

²Гляди ... на горі Вихід 25:40.

⁶Та оскільки це так, священицькі обов'язки, покладені на Ісуса, вищі, ніж ті, що покладено на інших священиків. Так само й заповідь Бога, в якій Він служить посередником, — вища, ніж попередня. Бо в основі її — кращі обіцянки. ⁷Бо якби та перша угода Бога з людьми була бездогальною, то не було б і потреби в новій. ⁸Але Бог докоряв їм:

«Настануть дні, — сказав Господь, —
і Я нову складу угоду
з людьми Ізраїлю і з
Юдиним народом.

⁹ Йї бути іншою, ніж та,
що з їхніми уклав Я праотцями,
коли за руку їх узяв, щоб вивести
з Єгипту.

Бо не лишилися вони вірними
Моїй угоді.

І через те Я відвернувся від них, —
сказав Господь. —

¹⁰ Настануть дні, Я укладу нову Угоду
з ізраїльським народом, —
так сказав Господь. —

Законом просвітлю Я його розум,
і на серцях людей Я напишу Закон.
Я буду їхнім Богом, а вони — Моїм
народом.

¹¹ Йї тоді не матимуть вони потреби
навчати братів чи ближніх
зі словами: «Це Господь», —
оскільки кожен —
від найменшого, до найбільшого
з них — знатиме Мене.

¹² Бо Я прошу їм їхні помилки
і їхні гріхи не буду пам'ятати».

Єремія 31:34

¹³Називаючи новою цю угоду, Бог визнавав, що попередня — застаріла; а все, що зношується і стає застарілим, скоро зникне.

Доля старозавітних жертв і обрядів

9Перший заповіт мав свої обряди й місця поклоніння, створені людьми³. ²Їх було розташовано в наметі. Там стояв свічник і стіл з жертвними хлібами. Ця перша частина намету називалася Святим Місцем⁴. ³За другою завісою був відділ намету, який

³Вірш 1 Див. Вихід 25:8.

⁴Вірш 2 Вихід 25:30-31.

називався «Святая Святих»¹.⁴В тому відділі були золочений вівтар для кадіння ладану і Ковчег Заповіту, весь окутий золотом. А в тім Ковчегу — золота посудина з манною і розквітлий Ааронів² жезл, а також таблиці з Заповітом.³Понад ковчегом херувими слави Божої охороняли місце спокути. Та не будемо зараз про все це так докладно.

⁶Коли все це було так влаштовано, священики завжди заходили до першого відділу намету, виконуючи обряд поклоніння³.⁷І лише сам первосвященик, лиш раз на рік входив до другого відділу — і то не без крові. Він приносив її за свої власні гріхи й за гріхи людей, заповідяні несвідомо⁴.⁸Отже, Дух Святий показує, що шлях до Святой Святих ще не був відкритий, доки стоїть перший намет.⁹Все це — символічне і вказує на теперішній час. Це означає, що дари і жертви, принесені Богу, не можуть зробити того, хто їх приносить, внутрішньо досконалим.¹⁰Вони обмежуються лише їжею та питвом та обрядовими обмиваннями — все це зовнішні правила, чинні лише для старих часів, — доки не одержали ми нового наказу.

Поклоніння за новими обрядами

¹¹Але тепер прийшов Христос, первосвященик нового добра, яке ми зараз маємо. Він служить у наметі, величнішому й досконалішому, нерукотворному. Він не належить цьому земному світові.¹²Христос приніс кров не козлів і телят, а Свою власну. Він приніс її і з нею ввійшов до Святой Святих, здобувши вічну спокуту за всіх нас.^{13–14}Бо якщо кров козлів і биків або попід телиці покропили тих, хто був розбещений, і відновили їх до тілесної чистоти, то наскільки ж дієвішою буде кров Христова! Духом Святим приніс Він Себе, бездоганного, Богу в офіру. Тож Його кров очистить нашу свідомість від вчинків, що можуть привести до смерті душі наші. І ми зможемо поклонятися живому Богу.

¹⁵Через це Христос — посередник у новій угоді між Богом і людьми. Він прийняв смерть, аби принести спокуту людям за

гріхи, вчинені в час першої угоди. Завдяки цьому Христовому посередництву люди, покликані Богом, одержать обіцяну вічну спадщину.

¹⁶Де є заповіт, щоб йому набути сили, необхідно довести смерть того, хто заповідає.¹⁷Бо заповіт може діяти лише після смерті заповідника. А поки він живий, заповіт не матиме сили.¹⁸Ось чому навіть попередній заповіт не діяв без крові.¹⁹Бо коли Мойсей оголошував усім людям кожну заповідь Закону, він брав кров телят і козлів, розведену водою, червлену вовну, іссоп⁵ і кропив саму Книгу Закону і всіх людей⁶,²⁰і казав: «Це кров угоди, якій Бог наказував вам коритися». ²¹Так само він кропив кров'ю і намет, і все, що використовувалося в обрядах поклоніння.²²Зрештою, за Законом, майже все мусить бути очищене кров'ю. А без кровопролиття не може бути прощення⁷.

Христосова жертва спокутувала гріхи

²³То було необхідно, щоб подобі речей не бес них були освячені такими жертвами. Але самі небесні речі повинні бути освячені жертвами, досконалішими, ніж ці.²⁴Бо Христос ввійшов не до рукотворної святині — подобі справжньої. Він потрапив на самі Небеса, щоб тепер явитися за нас перед Богом.²⁵І не для того, щоб знову й знову приносити Себе в жертву. То лиш звичайні первосвященики входять до Святой Святих щороку з несвоєю кров'ю⁸.²⁶Якби й Він так робив, то мусив би приносити Себе в жертву багаторазово від самого сотворіння світу. Ні, Христос прийшов один раз на схилі століть, щоб знищити гріх, принісши Себе в жертву.²⁷Доля людей — померти один раз, і після цього постати перед Судом.²⁸Так і Христос приніс Себе в жертву один раз, щоб спокутувати гріхи багатьох людей. І вдруге Він з'явиться, але не для того, щоб знищити гріх, а щоб спасти тих, хто чекає на Нього.

¹Святая Святих Вихід 26:33.

²Вірш 4 Вихід 30:1-10.

³Вірш 6 Числа 18:3.

⁴Вірш 7 Вихід 30:10.

⁵іссоп ароматична рослина, яка використовувалася в юдейських обрядах як кропило.

⁶Вірш 19 Вихід 24:3-8.

⁷Вірш 22 Див. Левит 17:11.

⁸Вірш 25 Див. Вихід 30:10.

Христова жертва дарує нам очищення

10^У Законі була лише тінь того добра, що має прийти. В ньому немає добра справжнього. Тож він, з жертвами, що приносяться з року в рік, ніколи не зробить досконалыми тих, хто приходить поклонитися Богу. ²А якби міг, то чи не перестали б люди приносити ці жертви? Адже ті, що поклоняються Богу, могли б водночас і назавжди очиститися й ніколи більше не відчувати вини за свої гріхи. ³Власне, навпаки, через ті жертви люди згадують про гріхи. ⁴Бо ж неможливо цаповою та бичою кров'ю змити гріхи.

⁵Через те, коли Христос вхоридив у світ, він казав:

- «Ти не жадав ні жертви, ні офіри,
Лиш тіло Ти Мені наготував.
⁶ Не мав Ти втіхи в спалених офірах
та в пожертвах за гріх.
⁷ Тоді Я сказав: «Ось Я прийшов!
Як сказано про Мене у сувої Книги,
Явився Я здійснити Твою волю,
о Боже».

Псалми 39:7-9

⁸Насамперед Він сказав: «Ти не жадав і не мав втіхи з жертв і принесень, від спалених жертв та в пожертвах за гріх» (хоч Закон і вимагав цього). ⁹А потім Він сказав: «Явився Я здійснити Твою волю». Отже, Він перше скасовує, щоб установити друге. ¹⁰А саме завдяки волі Божій ми одержали святість. Бо Ісус Христос пожертвував Тілом Своїм навечно.

Христова жертва — досконала

¹¹Кожен священик стає і щодня виконує свої священницькі обов'язки. Щоразу він приносить такі самі жертви, але вони ніколи не знімають гріхів. ¹²А коли Христос приніс одну жертву за гріхи на всі часи, Він зайняв Своє місце по праву руку від Бога. ¹³І тепер Він чекає миті, коли вороги Його впадуть до Його ніг. ¹⁴Бо однією жертвою Він приніс досконалість на всі часи для тих, кому дано святість. ¹⁵Про це нам і Дух Святий свідчить. По-перше, Він твердить:

- ¹⁶ «Настануть дні, і укладу нову угоду з ними, — так сказав Господь. — Законом просвітлю Я серце їхнє, і ц голових людей Я напишу Закон».

¹⁷Потім він каже:

- «І Я ніколи вже не пам'ятатиму їхні гріхи,
і їхні злі вчинки».

Єремія 3:33-34

¹⁸Там, де гріхи прощені, приносити за них жертви немає потреби.

Рушаймо до Бога

¹⁹Ось чому, браття, ми маємо впевненість, що потрапимо до Святаї Святих завдяки крові Ісусовій. ²⁰Ми потрапимо туди новим і живим шляхом, що його відкрив нам Ісус крізь завісу — тобто через Тіло Його. ²¹І ще ми маємо великого Первосвященика, що править Храмом Божим. ²²Тож наблизимся до Бога зі щирими, повними твердої віри серцями, очищеними від нечистого сумління, омивши тіла свої чистою водою. ²³Будьмо непохитні в тій надії, яку ми маємо. Адже Той, Хто дав нам обітницю, — і Сам сповнений віри.

Підтримуймо одне одного

²⁴Ми повинні думати одне про одного, спонукаймо одне одного до любові й добрих вчинків. ²⁵Не дамо припинитися нашим зустрічам, як то дехто намагається. Навпаки, підтримуймо одне одного дедалі дужче. Адже ми бачимо, як наближається День¹.

Не відвертайтеся від Христа

²⁶Бо якщо ми й далі свідомо грішитимемо після того, як пізнали істину, тоді вже ніяким жертвам за гріхи місця не буде. ²⁷А буде лише жакливе очікування суду й лютого вогню, що зжере всіх, хто протистоїть Богу. ²⁸Кожен, хто відмовлявся від Закону Мойсея, буде безжалісно відданий на смерть за свідченнями двох або трьох свідків. ²⁹Уявіть же, наскільки гіршу кару заслуговує той, хто ногами топтав Сина Божого, хто нечестивою вважає кров заповіту, що освятила його, хто зневажав Дух милості! ³⁰Адже нам відомий Той, Хто сказав: «Мені належить помста; і Я відомщу»². І ще Він сказав:

¹наближається День Очевидно, йдеться про День, коли Ісус Христос знову прийде на землю.

²Мені ... відомщу Повторення Закону 32:35.

«Господь судитиме народ Свій».

Псалми 134:14

³¹То жаклива річ — потрапити в руки живого Бога.

Не втрачайте мужності

³²Пригадайте ті перші дні, коли ви були щойно осяяні світлом Благовісті. Багато боротьби й страждань випало тоді на вашу долю. І все ви витерпіли. ³³Часом вас самих виставляли на привселюдну зневагу й страждання. Іншим разом ви поділяли долю таких же упосліджених. ³⁴Ви розділяли страждання тих, які були в ув'язненні, і з радістю сприймали, коли у вас відбирали ваше майно. Бо ви знали, що володієте чимось кращим, таким, що буде з вами завжди.

³⁵Не полишайте ж мужності своєї, вона принесе вам велику винагороду. ³⁶Ви мусите бути наполегливі, щоб виконати Божу волю й тоді отримати обіцяне Ним. ³⁷Бо ось іще зовсім небагато,

«і прийде Той, Кому прийти належить,
Він не забариться.

³⁸ А праведний Мій житиме вірою.

Якщо ж відвернеться —

Душі Моїй не буде в ньому втіхи».

Аваккум 2:3-4

³⁹Але ми не належимо до тих, хто відвернеться й заблудиться. Ні, ми ті люди, що мають віру й спасіння.

Віра

11 Що ж це означає — віра? Це значить бути певним у тому, на що сподіваєшся. Це значить знати, що щось є дійсне, навіть якщо ми не можемо бачити його. ²Це те, що в минулі часи принесло нашим предкам прихильність Божу. ³Завдяки вірі ми розуміємо, що всесвіт був створений за Божим наказом. Тобто видиме було створене з невидимого.

⁴Завдяки вірі Авель приніс Богу кращу жертву, ніж Каїн¹. Завдяки вірі Авель був визнаний праведним, оскільки Бог схвалив його дарунок. Завдяки вірі він і зараз все

ще промовляє до нас, незважаючи на те, що помер.

⁵Завдяки вірі Енох² був перенесений Богом до іншого життя, не спізнавши смерті. І ніхто не міг знайти його, бо ж Бог забрав його. Адже до перенесення він був визнаний як такий, що став милий Богу. ⁶А без віри стати милим Богу неможливо. Бо той, хто йде до Бога, мусить вірити в Його існування, а також у те, що Він нагородить того, хто шукає Його.

⁷Завдяки вірі Ной,³ попереджений про речі невидимі, прислухався до попередження, збудував ковчег і врятував свою родину. Своєю вірою він довів, що світ був неправий, і став одним з тих, хто став праведним завдяки вірі.

⁸Завдяки вірі Авраам, покликаний Богом, підкорився й вирушив у ту землю, яку йому належало одержати як спадщину. Він пішов, хоча й не знав, куди йде. ⁹Завдяки вірі він жив у Землі Обітованій як чужинець у чужій землі. Він жив у наметах, разом з Ісааком⁴ та Яковом⁵ — такими ж, як і він, спадкоємцями Божої обітниці. ¹⁰Він зробив це, бо дивився вперед, він бачив місто, зведене на справжній основі. Місто, задумане й збудоване Богом.

¹¹Завдяки вірі і всупереч тому, що Сара вже була немічна зачати дитину, та й Авраам був вже дуже старий, йому дано було сили мати дитину⁶. Він повірив Тому, Хто пообіцяв їм. ¹²І от від одного чоловіка, вже майже омертвілого, пішли нащадки, такі ж численні, як зірки небесні, такі ж незліченні, як пісок морський.

¹³Усі ці люди до смерті не втрачали віри. Вони не мали обіцяного за життя, але бачили його звіддалік і вітали прихід його. І вони відкрито прийняли усвідомлення того, що вони лише тимчасові гості тут, на землі. ¹⁴Ті, що говорять так, ясно показують, що вони шукають свою власну землю. ¹⁵Якби вони думали про землю, яку залишили, то

²Енох син Яреда, один з праведних патріархів древньої Юдеї. (Буття 5:24).

³Ной один із нащадків Адама.

⁴Ісаак син Авраама, один з патріархів народу ізраїльського.

⁵Яків один із патріархів народу ізраїльського, молодший брат Ісаака.

⁶Вірш 11 Ісаак народився, коли Авраамові було сто років, а Сарі, його дружині — дев'яносто.

¹Авель і Каїн сини Адама і Єви, перших людей. Авель був пастухом, а Каїн — хліборобом.

мали б змогу повернутися туди. ¹⁶Та навпаки, вони мріють про країну крашу, небесну. Через те й Бог не соромиться називатися їхнім Богом — адже Він наготував місце для них.

¹⁷Завдяки вірі Авраам, коли Бог випробовував його, запропонував у жертву Ісаака¹. Так, той, хто одержав обітницю, ладен був принести в жертву свого єдиного сина. ¹⁸І Бог сказав йому: «Це від Ісаака підуть твої нащадки»².

¹⁹Авраам гадав, що Бог може навіть підняти людей з мертвих. Адже справді Він повернув Ісаака з мертвих.

²⁰З вірою Ісаак благословив на майбутнє Якова та Ісава³.

²¹Завдяки вірі Яків, коли помирав, благословив кожного з Йосипових⁴ синів, схилившись на кінець ціпка свого.

²²Завдяки вірі Йосип, наприкінці життя свого, сказав про вихід народу ізраїльського з Єгипту, а також дав настанови щодо того, як бути з його останками⁵.

²³Завдяки вірі батьки Мойсееві, коли він народився, три місяці переховували його, бо він був чарівним дітям. Вони не злякалися фараонового наказу⁶.

²⁴Завдяки вірі Мойсей, уже в дорослому віці, відмовився, щоб його називали сином фараонової дочки⁷. ²⁵Він обрав собі інший шлях: зносити труднощі разом із народом Божим, аніж насолоджуватися плінними радощами, що їх приносить гріх. ²⁶Наругу над Христом Мойсей вважав більшим багатством, ніж усі скарби Єгипту. Адже він дивився далеко вперед і бачив там свою винагороду.

²⁷Завдяки вірі залишив він Єгипет, не злякавшись гніву царського. І наполегливість його була такою, ніби він бачив Того, Хто насправді є невидимим. ²⁸Завдяки вірі відсвяткував він Пасху й окроплення

кров'ю, щоб ангел смерті не торкнувся жодного з первістків народу ізраїльського.

²⁹Завдяки вірі люди ізраїльські перетнули Червоне море так, ніби пройшли суходолом. Та коли те саме намірилися зробити єгиптяни, їх поглинуло море.

³⁰Завдяки вірі стіни Єрихонські⁸ впали після того, як люди обходили навколо міста сім днів. ³¹Завдяки вірі розпусниця Рааб⁹ уникла смерті разом з іншими непокірними за те, що вона дала дружній притулок двом вивідикам.

³²Що ще сказати? Не стане мені часу, щоб розповісти про Гедеона¹⁰, Варака¹¹, Самсона¹², Єффая¹³, Давида, Самуїла¹⁴ і пророків. ³³Завдяки вірі вони врятували царства, встановлювали справедливість між людьми, вони дістали Божі Обітниці. Вони замикали уста левам. ³⁴Вони вгамовували лють вогню. Їх не брав меч. З немічі вони черпали силу. В битві вони ставали могутніми й змушували тікати ворожі війська. ³⁵Загиблі вставали з мертвих і поверталися до своїх жінок. Інших було віддано на тортури, й вони відмовлялися від полегшення своєї долі. Тож після смерті вони могли здобути краще життя. ³⁶Дехто зазнав збиткування й батога, дехто — кайданів та в'язниць. ³⁷Їх побивали камінням, їх розпилювали навіл, їх рубали мечем. Вони носили овечі й козячі шкури, вони жили в злиднях, пройшли через переслідування і труднощі.

³⁸Світ був не гідним їх. Вони блукали в пустелях і горах, вони мешкали в печерах і провалах земних. ³⁹Вони були визнані Богом, але не одержали обіцяного Богом. ⁴⁰Бог приготував для нас дещо краще. Тільки разом з нами вони досягнуть досконалості.

¹Вірш 17 Бажаючи випробувати Авраама, Бог зажадав, щоб він приніс у жертву сина свого Ісаака.

²Це від ... нащадки Буття 2:12.

³Яків та Ісав Ісаакові сини.

⁴Йосип тут ідеться про старшого сина патріарха Якова.

⁵Вірш 22 Згідно з заповітом Йосипа, його тіло було забальзоване й перебувало в Єгипті до самого виходу юдеїв.

⁶Фараонів наказ Див. Вихід 2:15-22.

⁷Вірш 24 Вихід 2:1-12.

⁸Єрихон місто неподалік Єрусалима.

⁹Рааб єрихонська розпусниця.

¹⁰Гедеон сьомий суддя Ізраїлю.

¹¹Варак був покликаний Дебороро-пророчицею звільнити Ізраїль від гноблення царя Асорського Явина.

¹²Самсон герой ізраїльський.

¹³Єффай позашлюбний син Галаада, позбавлений спадщини.

¹⁴Самуїл пророк і суддя народу ізраїльського, який благословив на царювання Давида.

Наслідуймо приклад Христа

12 Ми маємо так багато свідків віри. Вони оточують нас, ніби хмара. Тож відкиньмо все, що перешкоджає нам. Відкиньмо гріх, який так легко обплітає нас. І рушаймо з наполегливістю довгим шляхом, що лежить перед нами. ²Хай завжди перед очима нашими буде Ісус, наш Провідник у вірі. Він приведе її до досконалості. Заради радості, що чекала на Нього, Він витерпів страту на хресті. Він зневажив цю ганьбу й тепер посів Своє місце по праву руку від Божого престолу. ³Пам'ятаймо про Нього, Хто виніс такий опір з боку грішників, що ви тепер не занепадали духом через велику втому.

Бог — наш батько

⁴Ваша боротьба з гріхом не була ще боротьбою до смерті. ⁵Може, ви забули слова нагадування, звернені до вас як синів:

«Не легковаж, Мій сину,
суворістю Господнею
і докори Його не вважай тягарем.

⁶ Бо суворість Господня — тим, кого
Він любить,
бо Він суворий з тими, кого вважає
за Своїх синів»¹.

⁷Терпіть недолю як покарання. То Бог суворий з вами як зі Своїми синами. Бо ж якого сина батько не карає? ⁸Якщо ж ніхто вас не карає (кожного сина карають), то, значить, ви не є законними дітьми, ви не є справжніми синами. ⁹Крім того, всі ми маємо батьків — людей, які виховують нас і яких ми поважаємо. Тож наскільки більше мусимо ми підкорятися нашому духовному батькові, щоб жити. ¹⁰Суворість наших земних батьків — коротка. Вони суворі з нами мірою свого розуміння, а Бог суворий з нами для нашого ж блага, щоб ми могли розділити з Ним Його святість. ¹¹Немає такої кари, яка б здавалася приємною в мить покарання, швидше навпаки — здається, вона несе смуток. Але згодом тим, хто навчений нею, вона приносить мирний врожай праведного життя.

¹Вірш 6 Книга приказок Соломонових 3:11-12.

Як треба жити

¹²Тож підніміть свої охлялі руки й зміцніть свої немічні коліна!² ¹³Зробіть прямими шляхи свої³, щоб ноги ваші не вивихнулися від спотикання, а навпаки — зміцнилися.

¹⁴Прагніть жити в мирі з усіма людьми. Прагніть святого життя, бо без цього ніхто не зможе побачити Господа. ¹⁵Пильнуйте, щоб ніхто не втратив милості Божої, щоб не проріс гіркий корінь, що створить ускладнення для вас і отруїть багатьох інших. ¹⁶Пильнуйте, щоб ніхто не став розпусником або безбожником, як той Ісав⁴, що свої права старшого сина віддав за тарілку їжі. ¹⁷І потім, як ви знаєте, коли він хотів успадкувати благословення, то був відштовхнутий. І хоч лив сльози, але змінити нічого не міг.

¹⁸Ви не прийшли до гори, якої можна торкнутись⁵ і яка горить вогнем. Ви не прийшли до темряви, мороку й бурі. ¹⁹Ви не прийшли до звуків сурми й до голосу, що промовляв слова, після яких кожен, хто чув, просив, щоб більше не було до нього ніяких слів. ²⁰Бо не могли вони витримати того, що було наказано їм: «Якщо хоча б тварина торкнеться гори, то враз скам'яніє»⁶. ²¹Видовище було таким жахливим, що Мойсей промовив: «Я тремчу від страху»⁷.

²²Але ви прийшли до гори Сіон, до міста Бога живого Небесного — Єрусалима. Ви прийшли до тисяч і тисяч радісних ангелів, що зібралися разом. ²³Ви прийшли на зібрання першородних синів Божих, чії імена накреслені на Небесах. Ви прийшли до Бога, судді всіх людей. Ви прийшли до душ праведників, які вже стали доскональними. ²⁴Ви прийшли до Ісуса, посередника в Новому Заповіті. Ви прийшли до крові, якою окропляють і яка говорить про кращі речі, ніж кров Авелева.

²Вірш 12 Апостол Павел цитує вірш із Книги пророка Ісаї 35:3.

³Вірш 13 Тут цитується Книга приказок Соломонових 4:26.

⁴Ісав син патріарха Ісаака й старший брат-близнюк Якова.

⁵Вірш 18 Тут перегук з Другою книгою Мойсеєвою: Вихід.

⁶Якщо ... скам'яніє Вихід 19:12-13.

⁷Я ... страху Повторення Закону 9:19.

²⁵Будьте певні, що ви не відмовитеся почути Того, Хто говорить. Якщо ті, хто відмовилися слухати Його попередження на землі, не уникли своєї долі, то чи не важче буде нам уникнути її, коли відвернемося від Того, Хто попереджає нас з Небес? ²⁶Того разу голос Його потряс землю. А тепер Він пообіцяв: «Ще раз Я потрясу не лише землю, а й Небеса»¹. ²⁷Слова «ще раз» означають, що все створене — нестійке, що воно буде знищене. А те, чого потрясти неможливо, — залишиться незмінним.

²⁸Отже, якщо ми дістаємо царство, яке не можна потрясти, будьмо вдячні, і поклонімося Богу з пошаною і страхом. ²⁹Бо наш Бог — то вогонь палючий.

13 Хай живе братня любов поміж вами. ²Ніколи не забувайте про гостинність, адже дехто був гостинний до ангелів, навіть не впізнавши їх.

³Пам'ятайте про ув'язнених так, ніби ви ув'язнені разом з ними. Пам'ятайте про тих, хто страждає, розуміючи, що й ви самі можете зазнати таких страждань.

⁴Шануйте шлюб; сімейне ложе мусить бути непорочним. Бо розпусників і перелюбців Бог засудить.

⁵Не зав'язуйте своє життя любов'ю до грошей, задовольняйтеся тим, що маєте. Адже Бог сказав:

«Я вас ніколи не залишу.
Від вас ніколи не відмовлюсь».
Повторення Закону 31:6

⁶Тож ми можемо довірчо сказати:

«Господь — моя підтримка;
Я не боюся нічого.
Що люди можуть мені заподіяти?»
Псалми 118:6

⁷Пам'ятайте наставників своїх, що навчили вас Слову Божому. Зважайте на те, як закінчили вони своє життя. Наслідуйте віру їхню. ⁸Ісус Христос один — вчора, сьогодні й завжди.

⁹Не дозволяйте збити себе з путі різним непевним ученням. То благо для наших сердець — зміцнюватися в благодаті, а не в законах про їжу. Ніхто ніколи не мав

вигоди, підтримуючи ці закони. ¹⁰Ми маємо жертвник, з якого не мають права їсти ті, хто служить в наметі. ¹¹Юдейські первосвященики беруть кров забитих тварин до Свята Святих. Вони приносять її в жертву за гріхи. А туші спалюють за табором. ¹²Так і Ісус страждав за міською брамою, щоб дати Своїм людям святість — через власну Свою кров. ¹³Ось чому ходимо до Нього — за межі табору — й розділимо Його зганьблену долю. ¹⁴Бо у нас тут немає вічного міста, ми тільки шукаємо прийде-шне місто.

¹⁵Тож через Ісуса постійно офіруймо хвалу Богу, тобто плід уст наших, що визнають Його Ім'я. ¹⁶І не забуваймо творити добро й ділитися тим, що маємо, з іншими. Бо такі жертви Богу милі.

¹⁷Слухайте наставників своїх, коріться їм. Бо вони пильнують за вами. Їм за вас звітувати. Коріться їм, щоб вони могли виконувати свою справу з радістю й без гірких зітхань. Бо це вам на користь.

¹⁸Моліться за нас. Ми сподіваємося, що маємо чисте сумління, і прагнемо у всьому поводитися чесно. ¹⁹Особливо ж благаю вас молитися, щоб Бог швидше повернув мене до вас.

^{20–21}Хай Бог миру, який через кров вічного Заповіту підняв з мертвих великого пастуха стада Божого, нашого Господа Ісуса, знарядить вас усім добрим, щоб ви могли здійснити Його волю, щоб Він міг здійснити в нас те, що приємне для Нього, через Ісуса Христа, якому хай буде слава навічно. Амінь.

²²Благаю вас, браття, прийняти з терпінням моє послання втіхи. Зрештою, це короткий лист. ²³Я хочу, щоб ви знали, що брат наш Тимофій² звільнений з в'язниці. Якщо він встигне прибути, то ми з ним будемо разом, коли я побачу вас. ²⁴Передавайте наші вітання всім вашим наставникам і всім Божим людям. Шлють вам вітання ваші браття з Італії. ²⁵Хай милість Божа буде з вами всіма.

¹Ще раз ... небеса Огій 2:6.

²Тимофій учень і сподвижник Павла.

License Agreement for Bible Texts

World Bible Translation Center

Last Updated: September 21, 2006

Copyright © 2006 by World Bible Translation Center

All rights reserved.

These Scriptures:

- Are copyrighted by World Bible Translation Center.
- Are not public domain.
- May not be altered or modified in any form.
- May not be sold or offered for sale in any form.
- May not be used for commercial purposes (including, but not limited to, use in advertising or Web banners used for the purpose of selling online ad space).
- May be distributed without modification in electronic form for non-commercial use. However, they may not be hosted on any kind of server (including a Web or ftp server) without written permission. A copy of this license (without modification) must also be included.
- May be quoted for any purpose, up to 1,000 verses, without written permission. However, the extent of quotation must not comprise a complete book nor should it amount to more than 50% of the work in which it is quoted. A copyright notice must appear on the title or copyright page using this pattern: "Taken from the HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™ © 2006 by World Bible Translation Center, Inc. and used by permission." If the text quoted is from one of WBTC's non-English versions, the printed title of the actual text quoted will be substituted for "HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™." The copyright notice must appear in English or be translated into another language. When quotations from WBTC's text are used in non-saleable media, such as church bulletins, orders of service, posters, transparencies or similar media, a complete copyright notice is not required, but the initials of the version (such as "ERV" for the Easy-to-Read Version™ in English) must appear at the end of each quotation.

Any use of these Scriptures other than those listed above is prohibited. For additional rights and permission for usage, such as the use of WBTC's text on a Web site, or for clarification of any of the above, please contact World Bible Translation Center in writing or by email at distribution@wbtc.com.

World Bible Translation Center

P.O. Box 820648

Fort Worth, Texas 76182, USA

Telephone: 1-817-595-1664

Toll-Free in US: 1-888-54-BIBLE

E-mail: info@wbtc.com

WBTC's web site – World Bible Translation Center's web site: <http://www.wbtc.org>

Order online – To order a copy of our texts online, go to: <http://www.wbtc.org>

Current license agreement – This license is subject to change without notice. The current license can be found at: <http://www.wbtc.org/downloads/biblelicense.htm>

Trouble viewing this file – If the text in this document does not display correctly, use Adobe Acrobat Reader 5.0 or higher. Download Adobe Acrobat Reader from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>

Viewing Chinese or Korean PDFs – To view the Chinese or Korean PDFs, it may be necessary to download the Chinese Simplified or Korean font pack from Adobe. Download the font packs from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/acrrasianfontpack.html>